

Oslobođenje: Intervju sa visokim predstavnikom Christianom Schmidtom

Razgovarala: Vildana Selimbegović

Oslobođenje: Prošle ste sedmice svojom odlukom pomogli Federaciji da nakon osam godina dobije Vladu. No, reakcije se ne stišavaju, a najavljeni su i novi protesti. Kako ih komentirate?

Christian Schmidt: Za proteste i demonstracije imam razumijevanja. Ali, postavljam pitanje: protiv čega oni demonstriraju? Mislím da treba demonstrirati protiv toga da je četiri godine bila Vlada koja nije imala nikakav demokratski legitimitet, a tu situaciju ni u kom slučaju ne olakšava činjenica da je premijer Fadil Novalić u prvom stepenu osuđen na četiri godine zatvora. Federalni ustav nam ne daje konkretan odgovor kako se ponašati u takvoj situaciji. Nažalost, nisam primijetio da se u posljednjih četiri godine iko, na bilo koji način, bavio tim stvarima. Jedina odluka koja je donesena u cilju funkcionalnosti bila je moja 2. oktobra. U suštini, to je trebalo mnogo ranije da se desi i da sam ja kojim slučajem došao godinu ili dvije prije, ja bih sigurno nešto učinio po tom pitanju.

Dakle, završili smo jednu blokadu koja nije bila dobra i onda se postavilo pitanje šta ćemo sa novim oblikom blokade koji je nastao i na koji način ćemo obezbijediti da Federacija opet

bude funkcionalna. I onda sam rekao – hajdemo dati odluku Parlamentu. Gdje je koja većina, to je stvar Parlamenta i rezultata izbora. A ako već neko kritizira kako se daje prednost jednima u odnosu na druge, dopustite da i ja pitam koje su stranke činile onu dosadašnju Vladu, koja više nije funkcionirala. Uglavnom su to bili HDZ i SDA. Zbog toga i preporučujem da se ne pogubimo u pitanju koja je partija izvukla neku korist, nego da vidimo da li se može legitimno raditi i da li se mogu demokratskim putem donositi zakoni. A s obzirom na to da svi zakoni moraju proći Parlament, mislim da je vrlo hrabro, a pomalo i rizično, reći da Vlada mora biti drugačije sastavljena nego što jeste, odnosno imati drugačiju većinu nego što je u Parlamentu. Sada su na potezu oni koji su preuzeli Vladu, oni su preuzeli izuzetno velike obaveze.

Oslobođenje: Milorad Dodik je rekao da se u RS-u neće poštivati onaj dio Vaše odluke koji se odnosi na kupovinu glasova i izmjenu Krivičnog zakona BiH?

Christizn Schmidt: Imam prilično malo mogućnosti da razgovaram sa gospodinom Dodikom. Jučer sam, recimo, razmišljao da li bi se mogao uvesti neki posrednik za naše razgovore, pa da to bude Novak Đoković, ali... Da se uozbiljimo: ovdje je riječ o zakonu koji izborne manipulacije i prevare stavlja pod pasku krivične odgovornosti i sankcija. I baš me zanima kako će gospodin Dodik objasniti da prevara na izborima u RS-u ne treba biti krivično djelo? Jedino što mogu reći je da ne potcjenjuje moju odlučnost. Ja nisam ovdje samo zbog Federacije BiH nego i zbog RS-a i zbog ljudi koji tamo žive. Mnogo mi je draže da ne moram donositi odluke, da ne moram uraditi ono što oni trebaju. Ali, želim reći još jednom: izborne krađe, zaštitu bosanskog jezika i Bošnjaka u RS-u ne možemo ostaviti po strani. Ovo nije usmjereno specijalno protiv gospodina Dodika, ali gospodin Dodik mora znati da on nije sam na svijetu i da ne mogu svi igrati onako kako on svira. Izabran je da bi služio svom narodu. A u RS-u žive tri konstitutivna naroda i ostali. Isto kao i u Federaciji. I

treba mu hitno staviti do znanja da ne može ići samostalnim putem i praviti sam za sebe stvari koje nisu u okviru evropskih standarda. Uostalom, neka posmatra s kim ja sve razgovaram mimo njega. Možda bi i za njega bilo bolje kada bi ipak sa mnom razgovarao. Ako bi to uradio, sigurno bi spriječio da doživi nekoliko iznenađenja.

Oslobođenje: Da li ta iznenađenja obuhvataju i njegove prijetnje o otcjepljenju?

Christian Schmidt: Definitivno. To nije ono što on može uraditi. Ne interpretira on Dejtonski sporazum, nego ga on mora poštovati. I mogu mu samo preporučiti da pogleda šta Republika Srbija o tome kaže. Ja sam jučer razgovarao i sa Anom Brnabić, razgovarao sam i sa Aleksandrom Vučićem, a iz Beograda do sada nisam čuo da se na bilo koji način dovodi u pitanje teritorijalni integritet BiH. Ovo je samo napomena da se to neće ni dogoditi.

Oslobođenje: U Mostaru ste se sreli i sa gospodinom Plenkovićem, a u posljednje vrijeme Vas optužuju kako Vam upravo on i američki ambasador u BiH, gospodin Murphy, komanduju?

Christian Schmidt: Jedina osoba koja bi imala pravo da mi odredi šta moram reći je moja supruga, a ona još nikad nije iskoristila to svoje pravo. Naravno da sa mnogim ljudima pričam o Bosni i Hercegovini, to se podrazumijeva. Ali, mislim da su ljudi trebali dosad primijetiti da odluke ipak donosim sam. Za te moje odluke nisu svi u stopostotnom procentu. Među tim ljudima su i hrvatski premijer, a ne moram ni spominjati hrvatskog predsjednika. No, ja imam kontakt i sa Albinom Kurtijem, recimo, i pričamo o raznim stvarima. Ali, za odluke koje donosim prvo prema sebi imam odgovornost, a onda i prema građankama i građanima. Dopustite da tako kažem: uspjeh ima samo jednog oca, a neuspjeh je obično siroče, nije ničiji. Ja čujem da sam navodno razgovarao sa gospodinom Dodikom o državnoj imovini. Ja bih morao govoriti o tome sa svima, ali

sa njim nisam, jer on ne želi razgovarati. Nisam ni sa gospodinom Čovićem u stalnom kontaktu. Zapravo, razgovaram sa svima, nekada ljubazno, nekada malo intenzivnije. U pokušaju da se pokrenu stvari sa mrtve tačke, u Neumu sam razgovarao sa Draganom Čovićem, Bakirom Izetbegovićem, ali i sa Elmedinom Konakovićem. I to u punom međusobnom povjerenju. Niko nije imao utisak da neko nekome želi nešto podmetnuti ili iskoristiti priliku iako se i sam ponekad iznenadim kad naredni dan pročitam o čemu sam sve navodno sa nekim razgovarao.

Oslobođenje: Optužbe o kojim je riječ dolaze sa bošnjačkog desnog spektra: brine li Vas radikalizacija Bošnjaka? I od koga očekujete da na nju reagira?

Christian Schmidt: Da, zaista me brine. Svjestan sam da su Bošnjaci u Bosni i Hercegovini doživjeli i proživjeli toliko toga i propatili mnogo. I meni je uredu da se lako postavljaju određena pitanja. Ali baš zbog toga mi ovdje, kao i svi oni koji stoje iza Dejtonskog sporazuma, moramo reći da nema ništa tajno u tom ugovoru. Bošnjaci imaju izuzetno važnu ulogu i ja sam tu da im pružim garanciju, svima zapravo, da svako može živjeti onako kako zamišlja i želi. Treba strpljivo razgovarati o svemu. Čuo sam i jako mnogo razumnih glasova. Ne želim nekoga isticati, ali moram reći da razgovori sa reisu-l-ulemom dr. Kavazovićem i stvari koje on govori ulijevaju nadu i ohrabrujući su. Možemo imati različita mišljenja, ali uvijek prevladava osnovni cilj da ljudi mogu u miru normalno živjeti. To mišljenje dijelim sa reisu-l-ulemom.

Oslobođenje: Vašu posljednju odluku EU je prešutjela, a čak i iz Njemačke stižu kritike na Vaš rad: imate li podršku?

Christian Schmidt: Poštujem svakoga ko o nekoj odluci ima drugačije mišljenje. Kada je riječ o konkretnim odlukama iz prošle sedmice, neki su imali i drugačije preporuke, ali niko nije doveo u pitanje da postoji mogućnost donošenja takvih odluka. Sa Rusijom nisam razgovarao.

Podržao me je i jedan od mojih prethodnika, moj dobar prijatelj Miroslav Lajčak. To da postoje drugačija mišljenja, pa i u Njemačkoj, to je dio demokracije. Osim toga, ja i zahtijeva određene stvari. Nije svako svakog dana maksimalno posvećen razumijevanju svih događaja u Federaciji. Šta ja trenutno radim? Pa, pokušavam da Federaciju, RS, odnosno cijelu BiH opet pokrenem u smislu i pravcu integracije u EU, da pomognem u tome. Svima nam mora biti jasno – što je BiH bliže EU, manje će biti potrebe za bilo kakvom intervencijom. To, doduše, zahtijeva da ovdašnji političari sjednu za isti sto, da razgovaraju i donose odluke zajedno. Ako neko kaže u Berlinu kako ne bi mogao zamisliti da se takva odluka donese u Njemačkoj, moram reći – ne bih ni ja. Jer je tamo ustavom već određeno da, ako se ne može formirati vlada, mora se raspustiti parlament i idu novi izbori. Ja sam i sam u dva navrata digao ruku za jednu takvu odluku. A samo sjediti i čekati četiri duge godine, to se mora presjeći i krenuti dalje. Političari treba da reagiraju. Zato sam malo i razočaran. Ja sam sada dopunio ustav, ali će ta dopuna stupiti na snagu tek za godinu.

Oslobođenje: Pa neka se dogovaraju.

Christian Schmidt: Da, neka nađu rješenje. Neka nađu drugačije rješenje od moga, to je uredu, jer onda moje rješenje neće važiti, samo neka se dogovore. Ja ne da neću biti uvrijeđen, nego ću čak biti zahvalan.